

ה א מ"י פ"ג מהלכות עבודת
י"ה"ה הל' ו'
ו ב שס פ"ג הל' ג:

תורה אור השלם

- אלה פלטינו מיד רשע
מפך מעגל וחומץ:
- תהלים ע"ד
למדו היטב דרשו
משפט אשרו חמוץ שפשו
יתום ריבו אלקמה:
- פחה לבנון דלקתיך
והאכל אש בארזיך:
- זכריה י"א
והשלש מאות מנגינים וקב
שחוט שלשת מנין וקב
יעלה על המגן האהות
ויתנגם הפולק בית יער
הלקבון. מלכים א' י"ז
- י"ד פסת בר בארץ
בראש הרים יקעש בלבנון
פרו וצניצו מעיר בעשב
ההלים ע"ב טו
- גוער בקם ויבשחו וכל
הנהרות החריב אכלם בן
וקרבן ופרח לבנון אקמלי:
תהלים ט"ד
- פרח תפרח ותגל אף
גילת רנן כבוד הלבנון נתן
לה הדר הפרמל והשרון
המה יראו כבוד י הדר
אלהינו: ישעיהו לה ב
- והקריב אהרן את
השעיר אשר עולה עליו
הגורל לך וישעיהו חזקתא:
ויקרא טו ט
- והשעיר אשר עולה עליו
הגורל לצונאז יעמד וי
לפני י לבפר עליו לשלח
אתו לצונאז המזבחה:
ויקרא ט"ז

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מלברך בשם ב'.
שלא היו כדאי. ע"י סוטה דף
לח ע"א מוס' ד"ה הכי הוה
אומר:

מוסף רש"י

אשרו חמוץ. המקוץ אה
הגול ולא חם הגולן (סנהדרין
ל"ה). דברים הנעשין
בבגדי לבן מבחוץ. כגון
הגולה ודיו ושיפת שמים
ועל מנתו הפוכות ומנחם
האיב לא מעכבא. אם
הקדים לטן זכר מאמר אין
אלו מעכבין עליו לפסולו
(קמ"ט ט).

רבינו חננאל

ובל אותן מ' שנה היה
מודמן לו בכל יום הפוריים
וזקן לבוש לבנים ועטוף
לבנים כנסו ויצאו עמו.
אזנה שנה שמת דבריו לו
וזקן לבוש שחורים ועטוף
שחורים כנס עמו ולא יצא
עמו. וכיון שכנס כך אמר
בשנה זו מת. חלה אחר הגול
(ח' ז') ימים ומת, ונמנוט
אחיו ההגנים מלברך בשם.
ארבעים שנה [קודם] הורגל
הבית היו דלתות התיכל
נפתחות מאליהן, עד שגער
בהן רבן יוחנן בן זכאי ואמר
עידו ואמר פחה לבנון דלתך
(אשרו בארץ). נקרא לבנון

וצריך דלתות התיכל היה נשמע בשמונה תחומי שבת. תימה
דכמסתת ממוך פ"ג (משנה ח) תנן מיריחו היו שומעין קול
שער גדול שנפתח ומוכח התם דהוא שער היכל ויש לומר דלירי
דלתות לא היו נשמעין אללא ח' תחומי שבת
ביריחו אי נמי מתוך ח' תחומי שבת
היו מרגשין קול יצירי הדלתות ככל
אדם יכול להרגיש שהוא קול יצירים
ומיריחו היו שומעין קול הצדה בעלמא
אלא מי שלא היה יודע לא היה מרגיש
מה קול היה זה וכן פירשמי ספ"ק
(דף כ"א ד"ה ויהי) גצי גציני כרו:
בל"ה שבירושלים לא היתה צריכה
להתבשם מריח הקמרת.

תימה דלמך פרק כל שעה (פסחים
דף טו.) קול ומראה וריח אין צדן
משום מעילה ודייק מעילה הוא ליתכא
אלא כיסורא איכא מלא לאו לאותן
הטעוניהן צפנים דלא ליפטר וקא
מיכוון ואצ"י לאותם שצחן א"כ לאצ"י
היו עושין איסור ככל יוס ויש לומר
אינו אסור אללא שלא יקרב ענמן
לעזרה כדי להריח יומת:

דתנא ביה קרא אשר עלה ב'.
ומאן דלמך לא מעכבת
סביבא ליה כיון דלא כחז לזוי אע"ג
דמלא ציה קרלה לא מעכבת מידי
דהוא אכלילה דמנן (מנחות דף י"ח:) אם
לא כלל כשר אע"ג דכמה זימנין כמיז
ציליה ציליה אללא כיון דלא כמיז
צלשון זוי לא מעכבת ולמאן דלמך
מעכבא לא דמי לצלילה דשאני כחא
דלאני חוקה קאת כיון דמחוקה
גמרינן לעיכובא לשאר מיני שצפנסה
גמרינן נמי מינה להגרלה כיון דמלא
צה קרלה כל דהו:

תני
בזמניהו וכיון שהרוח מנשבת בהן היו נושרין פירותיהו שנאמר ירעש
לחיכל יבשו שנאמר (י"ו) ופרח לבנון אומלל ועתיד הקב"ה להחזירה לנו
שנאמר פרוח תפרח ותגל אף גילת רנן כבוד הלבנון נתן לה: נתנן
על שני השעירים: (י"ג) תנו רבנן עשר פעמים מוכיז כהן גדול את השם בו
ביום ג' בוידוי ראשון ושלושה בוידוי שני ושלושה בשעיר המשתלח ואחד
בגורלות (וכבר אמר השם ונשמע קולו ביריחו אמר רבה בר בר חנה
מירושלים ליריחו עשרה פרסאות וציר דלתות התיכל נשמע בשמונה תחומי
שבת עזים שביריחו היו מתעטשות מריח הקמורת נשים שביריחו אינן
צריכות להתבשם מריח קמורת (כ"ה) כלה שבירושלים אינה צריכה להתקשט
מריח קמורת אמר רבי (י"ו) (יוסי בן דולגאי) עזים היו לאבא (כ"ה) (מכמר)
והיו מתעטשות מריח הקמורת אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי
יהושע בן קרחא סח לי זקן אחד פעם אחת הלכתי לשילה והרחתי ריח
קמורת מבין כותליה אמר ר' ינאי בעליית גורל מתוך קלפי מעכבת הנחה
אינה מעכבת ורבי יוחנן אמר אף עלייה אינה מעכבת אליבא דרבי
יהודה דאמר (דברים הנעשין בבגדי לבן מבחוץ לא מעכבא כולי
עלמא לא פליגי דלא מעכבא כי פליגי אליבא דר' נחמיה מ"ד מעכבא כר'
נחמיה ומאן דאמר לא מעכבא הני מילי עבודה הגרלה לאו עבודה היא
איבא דאמרי אליבא דרבי נחמיה דאמר מעכבא כולי עלמא לא פליגי
דמעכבא כי פליגי אליבא דר' יהודה מאן דאמר לא מעכבא כרבי יהודה ומאן
דאמר מעכבא שאני הכא (ד) דתנא ביה קרא * אשר עלה * אשר עלה תרי זימני
מיתבי מצוה להגריל ואם לא הגריל כשר בשלמא להך לישנא דאמרת אליבא
דרבי יהודה כולי עלמא לא פליגי דלא מעכבא הא מני רבי יהודה היא
אלא

חמץ. גולן: **אשרו חמוץ**. החזיקו הנגזל: **ולא חומץ**. לא שייך הכא
אללא (צנסהדרין דף ק"ה.) שלמדנו מלכון שמוקקין לתובע מחילה:
מלכדך בשם. מלכדך צרכת כהניס את העם בשם המפורש * שלא
היו כדאי: **נפחות מאלין**. סימן לאויבים לצא וליכנס: **וכבר**

נפנצה עליוך. שהפתיחה זו היא סימן
לחורבן: **ששנה ציודיו ראשון**. של פר
אנח השם חטאתי אנח השם כפר
לפני ה' תטהרו: **ואחד צגורלות**. לה'
חטאת: **וכבר אמר**. כלומר ראה
היה מעשה שהלך קולו עד יריחו:
לנח. דרכה להתקשט צבשמים:
צברי ממך. שם המחזו: **והרחתי**
ריח קטרם. מקטורת שנעשה זו
בעוד המשכן צשילה: **עליים גורל**
מסוך קלפי מעכבת. עבודה שאין
השעירים מתפרשין זה לשם זה לעזאזל
אללא ע"פ הגורל לפיכך רריך לראות
אזיה עלה צימין ויהא שעיר של ימין
נקבע צו ואי זה עלה צשמאל ויהא
שעיר של שמאל נקבע צו: **אלא**
פחה. של גורל על השעיר אינה
מעכבת אפילו לא הניחו עליו שהרי
הוקבע של ימין צגורל שעלה צימין
וכן שעיר השמאל לגורל שמאל: **אף**
עלייה אינה מעכבת. ולא יקרא
הכהן שם חטאת על האחד ושם
עזאזל על הצדדי הוקבעו צלה הגרלה
שאין הגרלה מעכבת אללא שמיסר
מזוה: **אליבא דרבי יהודה כו'.**

צפרק הוציאו לו (לקמן דף ט.) פליגי
ר' יהודה ור' נחמיה אם שניה צקדר
עבודות להקדים את המאזרח ואמר
ר' נחמיה כל קדר העבודות שנסעות
צצגדי צבן צין צפנים כגון לפני צפנים
צין מצחון כגון צהיכל או צעורה
מעכב דחוקה דכמיבא צענינא
דלחרי מות עלייהו כמיבא ור' יהודה
אומר לא כמיבא חוקה אללא צצברים
הנעשים צצגדי צבן מצפנים הלכך
הגרלה שהיא אינה נעשית מצפנים
אללא מצחון לר' יהודה דלמך אצברים
שנעשים מצחון אללא כמיבא חוקה:
דכולי עלמא לא פליגי. דלפילו ר'
ינאי מודה דלר' יהודה לא מעכבא
דהא לא כמיז צהו עיכובא: **כי**
פליגי אליבא דרבי נחמיה. דלמך
חוקה אללא צצברים הנעשים צצגדי
צבן כמיבא וזו צצגדי צבן היא דכרמיז
צענינא: **הני מילי**. דכמיז חוקה
לעיכובא צעבודה הוא דלמא לעיכובא
(עד כ') אללא אמר רבי נחמיה דכמיז
חוקה צעבודה לעכובא כגון חמיות
גמליס מן המזבח ושמיטת פר
דעצודות ניניה ופסולות צכחן אחר
אללא הגרלה דלאו עבודה היא שצכרה
צסגן למאן דלמך לעיל הסגן וכ"ג
מכניסין ידיהן של ימין צלפני אימא
הכא מודה ר' נחמיה דלא מעכבא:
כולי עלמא לא פליגי דמעכבא.
דקאמר חוקה עלייהו כמיז:
שאני הכא דסגא צה קרלה. אף על
גצ דחוקה לאו עלה קיימא לעכב
מעכבא שהרי שנה עליו הכתוב לעכב
ומקרא יתירא נפקא לה עיכובא:
אללא

(א) ו"ל רב ו"א צקדושין
ג"ג. (ב) (סנהדרין לה.)
(א) מנחות קט: (מוסף סוטה
פ"ג ה"ח.) (ד) (וע' מוס'
מנחות קט: ד"ה מדמון,
(ה) והעטם לזה ע' מוס'
סוטה לת. ד"ה היר.) (ו) (ר"ה)
ל"ה.) (ז) ו"ל עזר דברים
וצריה כמיז זכריה צן צצריה
צן עזר הציב ו"א צצ"י,
(ח) לעיל כ"ה. (ט) צצ"י
הציב הקרא גוער ציס וגי'
והוא ירשע דקרא על ופחה
לצון אומלל. (י) (וסתפח
פ"צ ה"ב.) (יא) לעיל כ.
(יב) (אלא.) (יג) (וע' מוס'
מנחות סו: ד"ה לא לחמרו,
(יד) (וע' מוס' א' ח' א' ח' א' ח'
צצגורלה א"י צצצ"י.) (טו) ו"ל
מזוה ו"א צצצ"י צצצ"י
יעזר מרגמי ארעא דמחזין
וכן גרס השרון צעך הר
אללא צעך מכבר גרסמו
מכבר.) (טז) לקמן ב'. (יז) (וחמיס
ל"ה.) (יח) (מנחות י"ט) (וע' ג'
(יט) ר"ש"ס מ"ז.) (כ) צצ"ה כל
המוקף לפני ד"ה כי פליגי.

תוס' ישנים

בכנס עמי ויצא עמי.
צירושלמי (פ"ה ה"ב) פריך
והכמיז וכל אדם לא יהיה
צאלל מועד ורשעין אפילו
אזנה צצחון צהו ופיהס פני
אדם וממך כבוד הקב"ה
היה. עשר צצצ"י מוכרי
בהן גורל את השם ב'.
היו השם המפורש, דאי שם
של ארבע חומות היה מוכרי
מנה צצצ"י ציס מצפילמו,
וכן מפרש נמי צירושלמי
[פ"ג ה"ז]. וציר דלתות
התיכל היה צצצ"י ע"ד ח'
תחומי שבת. פליגי אף
משנה צצצ"י (פ"ח מ"ח)
דקמי מיריחו היו שומעין קול
שער הגול שנספת, דכרמיס
לעיל פתק קמא [ב' צ' ד"ה
והיה]. ב"ה שבירושלים
אינה צצריבה דלחבתם. אללא
לנה צצצ"י צריה להצנסס
לשכלות מצצממות יתר משאר
שמיס. ועל צימ אצצ"י דלמחין
לעיל [ל' א] שזיו מצנין
לשמיס שלל אצצ"י, מ"ל
שלל היו עומצין צצצ"י
וגם רחוק מיריחו היו.
והא דלמחין צצצ"י פתק
מצימא האסא [סו, צ] החמן
מקבל [עלין] עשרה דברים
לקופה של צצצ"י [וקאמר]
צצצ"י (שק) [שנן], פי
שזיו מצצממות יתר משאר
שמיס. י"ל שצצ"י צצצ"י היו
מצצממות אצ"י שלל היו
צריסות. וא"י אף היו מצימין
והא דלמחין צצצ"י צצצ"י
כל שעה [כו, א] קול ומראה
ורח אף צבן מעלה, ומקוי לה
התם אחר שחעלה תמרות, הא
איכא מצימא איכא. י"ל דהו
כמו לא איפטר ולא קמיצין
דהא ממילא היתה כל העיר
מצצממת, אללא איכא איכא
צצצ"י. ומיהא עטמא נמי
[עפי] איכא (למימר) [למיסר]
קודס שחעלה מצימין. וצ"י
היה מותר להריח מיהא עטמא
דצריסות. ה"ר אלחנן. ורבינו
אומר כי צימ אצצ"י היו
סותמין מצריסות יפה שלל היו
מצימין צצצ"י פסוס דכמיז

כל שעה והמריח צה פסור אללא שמעל, אף אין צריך דניסא דכרמיס. הרי הגלעד צצצ"י שלל מוכיז כהן גדול השם בו
מכוור (כורס) [פירוש] דקן של עזים להיות (רמות) [וישום שס] דכמיז [ש"ס א, ה] כעדר העזים שגלגל מן הגלעד. הנחה אינה
מעכבת. וא"ת לשיטת קמא לית ליה עליה מעכבא מעטמא דמנא ציה קרלה אללא מעטמא דסכר ליה כ"ר נחמיה. מנא ליה דלא
מעכבא הלא צצצ"י כמיז (הסגן) [ומחן אהרן] על שני השעירים גורלות, ולקמן נמי צצצ"י מעטמא פסווא לן דצריך הנחה לכל הפחות
למזוה ולמה לא מעכב. ו"ל הוילי והס (צצ"י) [בצדן] מוצרין שניהם אין סכרלא שצצ"י פסווא לן דצריך הנחה לכל הפחות
דברים הנעשין צצצ"י צבן מצחון (דעה) [והאל] צצ"י ו"ל [ב] חשי חפניה דברים הנעשים צצצ"י צבן פסווא ו"ל אורן
פסווא היא. ומיך ה"ר אלחנן דשאני הגרלה שהיא כמו כן צורך חון לשער המשחלת. ועוד מיך דטעמא דהגרלה לאו עבודה היא
מהני לענין זה העטם לצורך פסוס כפניס דמי, ואפילו מצוה שמיטה לצורך פסוס לר' יהודה כמו חפניה כפרי רש"י צצ"י ו"ל
לו על פלוגתא דר' יהודה ור' נחמיה דלקמן, ואע"ג דשחיהו לאו עבודה היא, מ"מ שחיהו עדיפא צצ"י כן פלוגא ומיזין עליה
צחון, אללא הגרלה אינה נקמקס קריסא [שס] ולא שייכא מידי לעבודה. ורבינו מיך דהגרלה נמי חון היא לשער הנעשה צפנים
לשמיטה וקבלה ששעין מחילה.